

Գ Լ Ո Լ Ի 2 . Թ Ա Ղ Ո Ւ Մ Ը

Մայրիկիս մահից հետո սկզբի շրջանում ես այնքան էլ չէի մտածում նրա մասին:

Ես լավ էի ապրում:

Մեր փողոցի բոլոր մայրերը իմանալով, որ ես որք եմ, խղճում ու գուրգուրում էին ինձ: Պատահում էր, հենց որ դուրս էի գալիս մեր բակից, ամեն կողմից լսում էի. «Ահա գալիս է փոքրիկ Ջիմմին»: Մինչև ձեռքս ջրի տակառին կհասցնեի՝ մի քանի տասնյակ ձեռքեր արդեն փաղաքշում էին ինձ, շոյում գլուխս և իմ բուռը այնքան պուղիկ ու հաց էին կոխում, որ ես ամբողջ օրը դժվարությամբ էի ուտում: Շալվարիս գրպանում հազիվ էի տեղավորում իմ հարստությունը, և դարձել էի շատ շռայլ: Մեր փողոցի անկյունի հրուշակեղենի խանութում չկար մի քաղցրավենիք, որի համը տեսած չլիներ: Եվ այս ամենը վերջացավ նրանով, որ մայրիկիս մահից հետո երրորդ օրը փոքր սկսեց ցավել և այնպես սաստիկ էր ցավում, որ բժիշկ բերին ինձ համար: Բոլորն ասում էին, որ ես շուտով կմեռնեմ և ավելի էին խղճում ինձ:

Իմ մայրիկը մեռավ ուրբաթ օրը, իսկ թաղումը նշանակված էր երեքշաբթի: Այդ ամբողջ ժամանակ ես այնքան քիչ էի տանը լինում, որ բոլորովին չէի տեսնում տխուր արարողության պատրաստությունները: Ես նույնիսկ մեր տանը չէի քնում, որովհետև պառավ լվացարարուհի միսիս Ուինսթիֆը իմ տրամադրության տակ էր դրել այն օրորոցը, որի մեջ քնելիս էր եղել նրա ազգականուհի Մարթան, երբ դեռ փոքրիկ աղջիկ էր:

Թաղումը մեր փողոցում կատարում էին շատ հասարակ, առանց ավելորդությունների: Այդտեղ ապրում էին բանվոր մարդիկ, որոնք հանգուցյալի հետ շատ գլուխ դնելու ժամանակ չունեին: Սովորաբար սգի շոր հագնում էին միայն կանայք, իսկ տղամարդիկ իրենց ֆլանելի և բուժագետի բաճկոնները չէին փոխում, միայն իրենց թևքին սև շղարշի մի կտոր էին կապում: Մայրիկիս մահվան ժամանակ հորս հագին մկնագուլյն բուժագետի բաճկոն կար և վզին կարմիր թաշկինակ՝ կապտավուն գծերով: Երեքշաբթի առավոտյան, երբ դագաղագործը վերևում գործի էր անցել, հայրս Ջենքինսի սենյակում հենց այդ շորերն էր հագնում: Թաղման առթիվ հայրիկս իր համար գնել էր մի գուլյգ նոր կոշիկ, իսկ ինձ համար հովհարավոր մի գլխարկ: Իմանալով, որ ես

գևալու եմ դագաղի հետևից, դագաղագործ միստր Կրոուլը այդ գլխարկը վերցրեց և դրան ամրացրեց մի երկար, սև դրոշակ, որ իջնում էր ուղիղ մինչև իմ կրունկները: Մի քանի րոպեից հետո, երբ դարպասի տակ ես իմ ընկերներին հյուրասիրում էի քաղցր կարկանդակներով, իմ մոտով անցնելիս միստր Կրոուլը նկատեց, որ մի տղա ոտքը դրեց իմ երկար դրոշակի վրա: Մռայլ դագաղագործը բարկացավ, տղայի երեսին շրիկացրեց, ցեխը մաքրեց դրոշակի վրայից և քորոցով ավելի վերև ամրացրեց:

Դագաղի հետևից գևալու էինք հայրիկս, ես, միսիս Ջենքինսը՝ երեխան գրկին, և հայրիկիս ընկերներից չորս հոգի: Ամեն ինչ արդեն պատրաստ էր, միայն ես էի խաղում դարպասի տակ և ոչ մի թաղման մասին էլ չէի մտածում: Վերջապես հարևանուհուն ուղարկեցին իմ հետևից: Լա ինձ տեսավ, ձեռքս բռնեց և շտապ տարավ:

– Գևանք, Ջիմմի, – ասում էր Լա: – Բոլորը հավաքվել են, միայն քեզ են սպասում:

Իսկապես էլ, թաղման թափորն արդեն մեր տանից դուրս էր եկել: Բոլորն սպասում էին, որ ես հայրիկիս կողքին կանգնեմ: Գերեզմանատունը հեռու չէր, բայց դագաղագործը կոշիկները մաքրել էր, մագերը յուղել, հագել լաքե ձեռնոցները, կարծես ճանապարհ էր ընկնում ամբողջ օրով: Լա դանդաղ քայլում էր առջևից, իսկ նրա հետևից շարժվում էր սև կտորով ծածկված պատգարակը: Երևի ես շատ հիմար էի իմ տարիքի համեմատությամբ. ոչ մի կերպ չէի կարողանում հասկանալ, թե ինչ է պառկած այդ պատգարակում: Տեսնում էի միայն մի տարօրինակ սև բան, որ փայլուն էր, գեղեցիկ, շուրջ բոլորը ծոպերով զարդարված և առաջ էր շարժվում ութ ոտքի վրա: Այդ ոտքերից մեկի կոշիկը ծակ էր, որի միջով երևում էր գուլպան:

– Այս ի՞նչ բան է, հայրի՛կ, – շշնջացի ես հորս:

– Ի՞նչ ես հարցնում, բալիկս:

– Այ, այդ ոտավոր բանը, հայրիկ:

– Սո՛ւս-ս-ս... Դա քո մայրն է, Ջիմմի: Հիշո՞ւմ ես, որ ես քեզ պատմեցի: Սրանք նրան տանում են փոսի մեջ դնելու: – Հայրիկս ձեռքը տարավ բաճկոնի գրպանը, թաշկինակը հանեց և աչքերը սրբեց:

Եղանակը շատ շոգ էր, և մենք նեղվում էինք բազմության մեջ: Այդ դեռ ոչինչ, բայց նոր գլխարկը իմ գլխին մեծ էր, հայրիկս գնել էր այն առանց չափելու, և համարյա բոլորովին ծածկում էր աչքերս: Ես փորձեցի ծոծրակիս կողմը հրել, բայց այդ ժամանակ էլ իմ սզո դրոշակն սկսեց գետնին քարշ գալ: Միսիս Ջենքինսը, որ քայլում էր

իմ ետևից՝ երեխան գրկին, ոտքը դրեց իմ սգո դրոշակի վրա: Այն ժամանակ նա գլխարկս հրեց ուղիղ քթիս վրա, և իմ դրուժյունն ավելի վատացավ:

Վերջապես մենք հասանք գերեզմանատուն: Դարպասը բաց էր, և եկեղեցու պահակը մուտքի մոտ մեզ էր սպասում: Մենք ներս մտանք: Պատգարակը տանող ութ ոտքերն ավելի դանդաղ շարժվեցին: Ինձ համար քայլերը դժվար էր, և հայրիկս ձեռքս բռնեց: Մենք կանգ առանք մի մեծ փոսի մոտ: Ոտից գլուխ սպիտակ հագած մի անծանոթ մարդ սկսեց գրքից ինչ-որ բան կարդալ, իսկ մեզ մոտեցան ամբողջովին հողոտված չորս մարդ, նրանք փայլուն սև բանը բեռնատարների ուսերից վերցրին, մի շորի մեջ փաթաթեցին և իջեցրին մեծ փոսի մեջ:

Այժմ, միայն այժմ հասկացա, թե ինչ է նշանակում մահ, դագաղ և «երբեք»:

Հայրիկիս և մյուս բոլորի համար մայրիկը մեռել էր դեռ ուրբաթ օրը: Նրանք բոլորն էլ գիտեին, որ մայրիկը պառկած է դագաղում և որ նրան թաղում են: Ինձ համար նա մեռնում է միայն այժմ, այդ րոպեին, և ես կեղտոտ գերեզմանափորներին համարում էի նրա սպանողները: Իմ սիրտը խիստ ծանրացել էր, բայց լաց չիսել չէի կարողանում: Ինչ-որ խառնակ մտքեր էին առաջանում իմ գլխում և արցունքներս զսպում:

Երբ մենք գերեզմանատնից հեռացանք, միստր Կրոուլը հայրիկիս ասաց, որ վատ չէր լինի մտնել գարեջրատուն և մի-մի գավաթ գարեջուր խմել; Հայրիկս սիրով համաձայնեց, և ամբողջ խումբը մտավ առաջին հանդիպած գարեջրատունը: Ես էլ մյուսների հետ ներս մտա, բայց շուտով շոգ սենյակում նստելն ինձ ձանձրացրեց: Հայրիկս սկսեց իր ծանոթներից մեկի հետ վիճել, իսկ ես վազեցի տուն:

[Գլուխ 3. ՊԵՊԵՆՆԵՐԸ](#)